

התמודדות החברה הערבית עם משבר הקורונה – ממצאי סקר

ממצאי סקר המכון למחקרי ביטחון לאומי

הנתונים להלן מתבססים על סקר המכון למחקרי ביטחון לאומי אשר נערך ב-20 באוגוסט 2020 בהשתתפות 179 נסקרים מהחברה הערבית בישראל.

תחושות הציבור

באמצעות סקר המכון למחקרי ביטחון לאומי נשאלה השאלה "עד כמה אתה מוטרד או לא מוטרד היום מכל אחד מהנושאים הבאים?" (בריאותי, כלכלי, ביטחוני, דמוקרטי). להלן הממצאים:

- על השאלה "עד כמה אתה מוטרד היום מהנושא הבריאותי?", ניכר כי 77.1 אחוזים מהציבור הערבי מוטרדים (41.3 אחוזים מאוד מוטרדים, 35.8 אחוזים די מוטרדים), ואילו 22.9 מהציבור הערבי לא מוטרדים (לא כל כך מוטרדים 15.1 אחוזים, כלל לא מוטרדים 7.8 אחוזים). השוואה לציבור היהודי העלתה שנמצאו נתונים דומים (78.4 אחוזים מוטרדים לעומת 21.6 אחוזים לא מוטרדים).¹³⁶
- על השאלה "עד כמה אתה מוטרד היום מהנושא הכלכלי?", 87.7 אחוזים ענו כי הם מוטרדים (מאד מוטרדים 57 אחוזים, די מוטרדים 30.7 אחוזים), לעומת 12.3 אחוזים אשר אינם מוטרדים (לא כל כך מוטרדים 7.8 אחוזים, כלל לא 4.5 אחוזים). הציבור היהודי מוטרד מעט פחות (83.4 אחוזים).¹³⁷
- על השאלה "עד כמה אתה מוטרד היום מהנושא הביטחוני?", 73.7 אחוזים ענו שהם מוטרדים (מאד מוטרדים 33.5 אחוזים, די מוטרדים 40.2 אחוזים), לעומת 26.3 אחוזים אשר אינם מוטרדים (לא כל כך מוטרדים 16.2 אחוזים, כלל לא 10.1 אחוזים). ניכר כי הציבור היהודי מודאג הרבה פחות מהנושא הביטחוני לעומת הציבור הערבי (56.3 אחוזים).
- על השאלה "עד כמה אתה מוטרד היום מהנושא הדמוקרטי?", 71.5 אחוזים מוטרדים (33.5 אחוזים מאוד מוטרדים, 38 אחוזים די מוטרדים), לעומת 28.5

אחוזים לא מוטרדים (לא כל כך מוטרדים 16.2 אחוזים, כלל לא 12.3 אחוזים).
הציבור היהודי מוטרד מעט פחות מהציבור הערבי (67.6 אחוזים מוטרדים).

הממצאים מראים כי רוב הציבור הערבי בישראל מוטרד (בשיעור גבוה, 71 אחוזים ויותר) בכל הפרמטרים שנבדקו. יתר על כן, ניכר כי הציבור הערבי מוטרד **יותר** מהמצב הכלכלי, לאחר מכן מהמצב הבריאותי ורק לבסוף מהמצב הביטחוני והדמוקרטי. בהשוואה לציבור היהודי, הציבור הערבי מוטרד יותר מן ההיבטים הכלכליים, הביטחוניים והדמוקרטיים.

אמון הציבור

מקבץ השאלות שלהלן בחן את מידת אמון הציבור בגורמי הממשל והתקשורת. להלן פילוח התשובות לשאלה "עד כמה אתה סומך או לא סומך על כל אחד מהגורמים הבאים בעת הנוכחית?"

1. ניכר כי רוב הציבור הערבי אינו סומך על הממשלה (55.3 אחוזים לא סומכים לעומת 44.7 אחוזים אשר סומכים). שיעורי אמון נמוכים יותר נמדדו במגזר היהודי (72.3 אחוזים לא סומכים על הממשלה).
2. ניכר כי רוב הציבור הערבי אינו סומך על פקידי האוצר (53.6 אחוזים לא סומכים לעומת 46.4 אחוזים אשר סומכים). בהשוואה לציבור היהודי, כ-65.3 אחוזים אינם סומכים על פקידי האוצר.
3. רוב הציבור הערבי (68.2 אחוזים) סומך על משרד הבריאות לעומת 31.8 אחוזים אשר אינם סומכים. לעומת זאת, נתונים שונים עלו מממצאי הציבור היהודי (49.3 אחוזים לא סומכים על משרד הבריאות).
4. רוב הציבור הערבי אינו סומך על כנסת ישראל (59.8 אחוזים) לעומת 40.2 אחוזים אשר סומכים. שוב, מדובר בנתון נמוך יחסית לציבור היהודי (76.4 אחוזים לא סומכים).
5. 64.2 אחוזים מהציבור הערבי סומך על מערכת המשפט, לעומת 35.8 אחוזים אשר אינם סומכים. לעומת זאת, רוב הציבור היהודי אינו סומך על מערכת המשפט (52.1).
6. רוב הציבור הערבי (53.6 אחוזים) סומך על התקשורת, לעומת 46.4 אחוזים אשר אינם סומכים. בהשוואה לציבור היהודי, 67.4 אחוזים לא סומכים על התקשורת.
7. חצי מהציבור הערבי (50.8 אחוזים) סומך על משטרת ישראל. נתונים דומים נמצאו גם בקרב הציבור היהודי (49.2 אחוזים סומכים).

הציבור הערבי מביע חוסר אמון רב בכנסת, בממשלה ובפקידי האוצר. עם זאת, הציבור הערבי סומך על משרד הבריאות, על מערכת המשפט ועל התקשורת. הציבור הערבי (וכך גם הציבור היהודי) חצוי בנוגע לאמון במשטרת ישראל. אפשר לומר בבירור

שמידת האמון של הציבור הערבי בגורמי הממשלה ובתקשורת גבוהה ממידת האמון אשר נמדדה בקרב הציבור היהודי.

הטלת אשמה

מקבץ השאלות הבא בחן את מידת האשמה. "דרג, על פי דעתך, את מידת האשמה במשבר הקורונה של כל אחד מהגורמים הבאים על סולם של 1 עד 4 (1 – לא אשם כלל, 4 – מאוד אשם)", להלן תשובות הנסקרים:

1. 74.9 אחוזים מהציבור הערבי מאשימים את ראש הממשלה במשבר (לעומת 25.1 אחוזים שאינם מאשימים). בהשוואה לציבור היהודי, 57.7 אחוזים מאשימים את ראש הממשלה.¹³⁸
 2. 60.9 אחוזים מהציבור הערבי סבורים כי פקידי האוצר אינם אשמים במשבר (לעומת 39.1 אחוזים הטוענים כי הם אשמים). נתונים דומים נמדדו בקרב הציבור היהודי (61.3 אחוזים סבורים כי פקידי האוצר אינם אשמים).
 3. 65.9 אחוזים מהציבור הערבי סבורים כי משרד הבריאות אשם במשבר, לעומת 57.5 אחוזים מהציבור היהודי.
 4. 69.8 אחוזים מהציבור הערבי סבורים כי הפוליטיקאים אשמים במשבר הקורונה, לעומת 30.2 אחוזים הטוענים כי הם אינם אשמים. נתונים דומים עלו בקרב הציבור היהודי (70.7 אחוזים סברו כי הפוליטיקאים אשמים במשבר).
 5. רוב הציבור הערבי (55.3 אחוזים) סבורים כי התקשורת לא אשמה במשבר הקורונה, לעומת 44.7 אחוזים הסוברים ההפך. נתונים דומים עלו בקרב הציבור היהודי (56.6 אחוזים סברו כי התקשורת לא אשמה).
 6. 70.9 אחוזים מהציבור הערבי טוען כי הציבור הוא האשם במשבר הקורונה, לעומת 29.1 אחוזים הסוברים שלא. 65.6 אחוזים מהציבור היהודי סברו כי הציבור אשם.
- ניכר כי הציבור הערבי מטיל את האשמה בעיקר על הציבור, לאחר מכן על ראש הממשלה, על הפוליטיקאים ועל משרד הבריאות. רוב הציבור הערבי אינו תופס את פקידי האוצר או את התקשורת כאשמים במשבר הקורונה. בהשוואה בין הציבורים, הציבור הערבי מאשים את ראש הממשלה במשבר במידה ניכרת.

היפגעות אישית מהמשבר

מקבץ השאלות הבא בחן את השאלה "עד כמה נפגעת או לא נפגעת ממשבר הקורונה הנוכחי בכל אחד מההיבטים הבאים?"

1. 83.2 אחוזים מהציבור הערבי מדווחים כי הם נפגעו ממשבר הקורונה בפן הכלכלי, לעומת 16.8 אחוזים בלבד אשר לא נפגעו. מדובר בנתון גבוה מאוד בהשוואה

- לציבור היהודי (46.2 אחוזים נפגעו). עם זאת, משאלה נוספת עולה כי 48.6 אחוזים מהציבור הערבי דיווח כי מצב התעסוקה לא השתנה בעקבות משבר הקורונה, 24 אחוזים טענו כי ההעסקה צומצמה, 19 אחוזים דיווחו על יציאה לחל"ת, ואילו 8.4 אחוזים בלבד מסרו כי הם נותרו ללא עבודה כלל או נאלצו לסגור את העסק.
2. כשליש (35.8 אחוזים) מהציבור הערבי נפגע בהיבט הבריאותי של משבר הקורונה, לעומת 64.2 אחוזים אשר לא נפגעו. בהשוואה לציבור היהודי, כ-12.8 אחוזים בלבד נפגעו בפן הבריאותי.
3. בהיבט הנפשי, 63.1 אחוזים מהציבור הערבי מדווחים כי נפגעו, לעומת 36.9 אחוזים אשר לא נפגעו. בהשוואה לציבור היהודי, 39.7 אחוזים בלבד נפגעו מהמשבר בפן נפשי.

הציבור הערבי בישראל מדווח כי נפגע ממשבר הקורונה בעיקר בפן הכלכלי וכן בפן הנפשי, אך פחות בפן הבריאותי. יש לציין כי הציבור הערבי בישראל נפגע יותר בכל ההיבטים שנבחנו, בהשוואה לציבור היהודי.

הזדהות עם המחאה נגד מדיניות הממשלה

מקבץ השאלות הבא בחן את מידת הזדהות של הנסקרים עם ההפגנות נגד מדיניות הממשלה ואת האופן שבו אפשר להשפיע על סדר היום בישראל.

1. 64.8 אחוזים מהציבור הערבי מזדהה עם ההפגנות נגד מדיניות הממשלה בעת הזו. מיעוט של כ-24 אחוזים אינו מזדהה עם המחאה. הציבור היהודי חצוי בשאלת ההזדהות (50.5 אחוזים מזדהים).
2. לשאלה כיצד ניתן להשפיע על סדר היום בישראל, 71.5 אחוזים מהציבור הערבי סבורים שאפשר לעשות זאת על ידי הפגנות ומחאות על פי החוק (לעומת 53.9 מהציבור היהודי), 69.3 אחוזים סברו כי יש לעשות כן באמצעות בחירות (לעומת 59.9 אחוזים מהציבור היהודי), 61.5 אחוזים באמצעות פנייה לבית המשפט (לעומת 52.8 אחוזים מהציבור היהודי).
3. 54.7 אחוזים מהציבור הערבי הסכימו עם המשפט כי "במציאות הישראלית מאבק אלים הוא מוצדק לצורך השגת מטרות חברתיות או פוליטיות" (28.5 אחוזים לא הסכימו). מדובר בנתון גבוה מאוד לעומת הציבור היהודי (10.6 אחוזים הסכימו).
4. באופן מפתיע, 57 אחוזים מהציבור הערבי הסכימו עם המשפט "המחאה כיום נגד הממשלה היא ניסיון לא לגיטימי להדיח את ראש הממשלה" (28.5 אחוזים לא הסכימו). 42.6 אחוזים מהציבור היהודי הסכימו עם המשפט.

5. 57 אחוזים מהציבור הערבי הסכימו עם המשפט "הממשלה הנוכחית פוגעת משמעותית בדמוקרטיה בישראל" (26.8 אחוזים לא הסכימו), לעומת 45.5 אחוזים מהציבור היהודי.
 6. 63.1 אחוזים מהציבור הערבי הסכימו עם המשפט "אני סבלני כלפי אזרחים ישראלים שנוקטים אלימות כדי לקדם רעיון שבו הם מאמינים, אם זה למען מדינה טובה יותר בעיניהם" (17.9 אחוזים בלבד לא הסכימו עם המשפט), לעומת 8.5 אחוזים מהציבור היהודי.
 7. 60.3 אחוזים מהציבור הערבי הסכימו עם המשפט "כדי להשיג שינוי במדיניות הממשלה, צריך להחרף את המחאה נגדה" (23.5 אחוזים לא הסכימו), לעומת 38.4 אחוזים מהציבור היהודי.
 8. 46.9 אחוזים מהציבור הערבי אינם מסכימים עם המשפט "לגיטימי בעיניי שאזרחים ייקחו את החוק לידיים ויפעלו בכוח כלפי המפגינים נגד הממשלה" (30.2 אחוזים הסכימו), לעומת 87.8 אחוזים מהציבור היהודי.
- ניכר כי הציבור הערבי מזדהה עם המחאה בישראל, לרבות בשימוש באלימות, בשיעורים גבוהים יותר בהשוואה לציבור היהודי.